

דף ל.

עין משפט א. חו"מ סימן רסז סעיף יח
עיינ לעיל עין משפט נ.ס.ע.

עין משפט ה.ו.ז.זו. חו"מ סימן רסז סעיף יט
עיינ לעיל דף כט: עין משפט ד.ה.

עין משפט ט.י. חו"מ סימן רצב סעיף כא.כב

כא.כב.כב. כסות מנערה אחת לל' יום וכפי שנתבאר בסי' רס"ז סעיף י"ח.
וכל זה בפקדון שהלכו בעליו למדינת הים, אבל אם היו בעליו
באותה מדינה הרי זה לא יגע בפקדון **ע** אע"פ שיאבד.

עין משפט כ. חו"מ סימן ערב סעיף ב

ב. היה כהן והבהמה רובצת בין הקברים אינו מטמה לה **פ**.

עין משפט ל. חו"מ סימן רסג סעיף א

א. מצא שק או חבילה אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו להרים
דבר זה בידו אינו חייב ליטפל בהם **ז**, והמודד הוא שאילו היו
הדברים שלו אם היה מחזירן לעצמו **ק** כך חייב להחזיר של חברו, ואם
לא היה מוחל על כבודו אפי' היו שלו כך בשל חברו אינו חייב להחזיר.

עין משפט מ. חו"מ סימן רסד סעיף א

א. מי שאבדה לו אבידה ופגע באבידתו ובאבידת חברו, אם יכול

- ע.** מברייתא בב"מ ל' ע"א וכדמוקי רב אדא בר חמא משמיה דרב ששת שם.
- פ.** ממשנה בב"מ ל"ב ע"א, ונלמד ממכילתא במשפטים פרשה כ' מדכתיב וחדלת מעזוב
לו, ודרשו חז"ל פעמים שאתה מתעלם. סמ"ע ס"ק ה'.
- צ.** ממשנה ב"מ כ"ט ע"ב. והאומד דעת הוא מרבא שם ל' ע"ב.
- ק.** פירוש אם היו מונחין במקום שיש לחוש שיגנבו או יאבדו ולא היה מתבייש מחמת
הנזק והיה מטפל בה להכניסה. סמ"ע ס"ק ב'.

להחזיר את שניהם חייב להחזיר גם של חבריו ^ר ואם לאו יחזיר את שלו שאבידתו קודמת לשל חבריו ואפי' לשל אביו או רבו ודרשו מהפסוק ^ש "אפס כי לא יהיה בך אביון" ואע"פ כן יש לו לאדם להכנס לפנים משורת הדין ולא לדקדק ^ת ולומר שלי קודם אם לא בהפסד ניכר. ואם תמיד מדקדק הרי פורק ממנו עול גמילות חסדים וסוף שיצטרך לבריות ^א.

דף ל:

עין משפט א.ב. חו"מ סימן רסג סעיף ב.

ב. היה דרכו להחזיר כלים כאלו בשדה ואין דרכו להחזירן בעיר, ומצאן בעיר אינו חייב להחזיר, מצאן בשדה חייב להחזיר עד שיגיעו לרשות הבעלים ^ב אע"פ שנכנס לעיר ואין דרכו בעיר.

הגה: וי"א דבכה"ג יכניסנה עד העיר ויניחנה.

ג. מצא בהמה ודיקדקה שתלך נתחייב ליטפל בה ולהחזירה אע"פ שאינה לפי כבודו מכיון שהתחיל במצוה ^ג.

ר. ממשנה ב"מ ל"ג ע"א ורמב"ם שם פי"ב הלכה א'. וכתב ה"ה שלא אמרו אבידתו קודמת בשיכול להשיב שניהן.

ש. כאילו אמר הפסוק הזהר מהעניות, ולא דוקא לענין שאבידתו קודמת אלא כל הפסד ממון או ביטול מלאכה שלו מחמת השבה זו, שלו קודם. סמ"ע ס"ק א'.

ת. שבכל דבר של הצלת ממון חבריו יכול אדם למצוא לו צד היתר ולומר אני קודם אלך ואטרח על שלי פן אפסיד חובי או אתבטל ע"י השבה זו מעסק פלוני שיהיה לי מזה ריוח ממון משום כך אמר שחשבון זה לא יעשה אם לא בהפסד ברור ומוכח. סמ"ע ס"ק ב'.

א. וכתב הסמ"ע בס"ק ג' שעל זה נאמר במשלי י"ב-כ"ד "מגורת רשע תבואנו" על הפורק ממנו עול מצוות מכיון שירא לנפשו שמא יבוא בעסקו במצוה לידי הפסד ממון, אז יבוא לידי הפסד, וע"ז שייך לומר דיקדוק עניות, היינו שהמדקדק בכל אלה יבוא לידי עניות.

ב. בעיא שם בגמ' ופסק לחומרא. וי"א ברמ"א היא דעת הרא"ש ב"מ פ"ב סי' כ"א.

ג. רמב"ם פי"א מגזילה הלכה י"ד. מעובדא דאביי שם בגמ' ל' ע"ב. ודייק הר"ן דלא דוקא בהמה וה"ה בשאר כלים הדין כך דשייך בהם התחיל במצוה ויש חולקין, וכתב הב"י שנראה לו עיקר שהרמב"ם אמר דבריו דוקא בבהמה שאם לא ימשיך יגרם מהתחלתו

עין משפט ג.

ח"מ סימן רסג סעיף א
עין לעיל דף ל. עין משפט ל

עין משפט ד.

ח"מ סימן ערב סעיף ג

ג. היה זקן שאין דרכו לפרוק ולטעון פטור הואיל ואינה לפי כבודו ד.
והכלל הוא ה כל שאילו היתה שלו היה פורק וטוען חייב בשל חבירו.
היה חסיד ועושה לפנים משורת הדין, אפי' היה נשיא הרי זה פורק
וטוען.

הגה: ויש חולקין ב בזה כמו שנתבאר בסי' רס"ג.

עין משפט ה.

ח"מ סימן רעג סעיף ה

ה. המפקיר דבר לעניים אבל לא לעשירים אינו הפקר ז עד שיפקיר לכל.

עין משפט ו.

ח"מ סימן רסג סעיף ג

ד. ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין הרי הוא
מחזיר אבידה בכל מקום ח אע"פ שאינה לפי כבודו.

היזק לבעל אבידה, אבל בשאר דברים שאין דרכו ליטפל בהם אפי' התחיל בזה מותר
להניחה כיון שאין לבעל האבידה היזק בכך ותמה הסמ"ע מדוע מר"ן לא פירש דבריו
בשו"ע דיש לטעות בהם. סמ"ע ס"ק ד'.

ד. ממכילתא שם, וממשנה ב"מ כ"ט ע"ב לענין השבת אבידה, ובגמ' ל' ע"ב לענין פריקה
וטעינה.

ה. מעובדא דר' ישמעאל ב"ר יוסי שם.

ו. טור בשם הרא"ש, ושם נתבאר דישלם מכיסו ולא יבזה נפשו, שבזה מבזה כבוד התורה,
ולא אמרו אלא חכם שמחל על כבודו דוקא, אבל לא שביזה את נפשו. סמ"ע ס"ק ו'.

ז. ממשנה פ"ו דפאה משנה א' וכבית הלל, וכיון שאינו הפקר חייב במעשר, ואם קדם
עני וזכה בו לא עשה ולא כלום כך פירש הר"ש במשנה פאה שם. סמ"ע ס"ק ו'.

ובירושלמי הובא בר"ש בפ"ו דפאה דאם הפקיר לישראל ולא לגוים, או הפקיר לאנשי עירו
ולא לאחרים לא הוי הפקר לריש לקיש ולר"י הוי הפקר. ומובא בתוס' גיטין מ"ז ע"א.

ח. מר' ישמעאל בר' יוסי דעבד מלפנים משורת הדין שם ב"מ ל' ע"ב. ורמב"ם שם
בהלכה י"ז.

הגה: ויש חולקין ואוסרין ט להחזיר הואיל ואינו לפי כבודו אלא אם רצונו לעשות לפנים משורת הדין ישלם לבעל האבידה מכיסו.

ח"מ סימן ערב פעיף ג

עיין לעיל עין משפט ד

יו"ד סימן שלה פעיף ב

עין משפט ז.

ב. אפי' הגדול ילך לבקר הקטן ואפי' כמה פעמים ביום ואפי' בן גילו, וכל המרבה הרי זה משובח רק שלא יטריח הדבר לחולה.

הגה: י"א דשונא יכול לילך לבקר החולה אבל לא נראה הדבר, אלא לא יבקר ולא ינחם י דכיון שחושב ששמח לאידו, וא"כ אינו אלא צער.

ח"מ סימן רפא פעיף א

עין משפט זז.

א. מצא חמור או פרה רועים בדרך ביום כ אין זו אבידה, כלילה ל הרי זו אבידה.

בבוקר השכם או סמוך לפנות ערב אם רואה אותם שלושה ימים זה אחר זה מ הרי זו אבידה ונוטל ומכריז.

ח"מ סימן רפא פעיף ב

ב. ראה פרה רצה בדרך אם פניה כלפי העיר אין זו אבידה, כלפי השדה הרי זו אבידה ג.

ט. טור בשם הרא"ש בב"מ פ"ב סי' כ"א, וס"ל דאסור לזקן לזלזל בכבוד תורתו כיון שלא חייבתו תורה. סמ"ע ס"ק ה'.

י. מ"מ ללוות השונא ליכא למיחש שהוא שמח לאידו באשר שהוא סוף כל אדם, אבל לנחם האבל או לבקר חולה שהוא שונאו יש לחוש לכך, וסיים הש"ך בס"ק ב' דמיהו הכל לפי הענין השנאה ולפי השונאים.

כ. ממשנה בב"מ ל' ע"ב, וביום אפי' כמה ימים בזה אחר זה לאו אבידה שדרך בני אדם לעשות כן בכוונה. סמ"ע ס"ק ב'.

ל. אפי' שעה אחת הוי אבידה וחייב ליטפל בה.

מ. דעד ג' ימים אומרים שזה במקרה יצאה אבל יותר מג' ימים אין זה במקרה. מגמ' שם סמ"ע ס"ק ו'.

נ. מגמ' בב"מ ל"א ע"א.

רועה בין הכרמים ^ו חייב להחזיר משום אבידת קרקע, וע"כ אם היו הכרמים של גוי או הפקר אינה אבידה ואינו חייב להחזיר. ואם יש חשש שיהרגנה הגוי כשימצאנה בשדהו מפני שהפסידה נוטל ומכריז.

עין משפט ט. חו"מ סימן רפז סעיף ב

ב ד. החזירה וברחה אפי' מאה פעמים חייב להחזירה ^ע שנאמר "השב תשיבם" אפי' מאה פעמים.

עין משפט י.כ.ל. חו"מ סימן רפה סעיף א

א. הרואה אבידה חייב להחזירה בחנם אם הוא בטל ^פ, אבל אם היה עסוק במלאכה וביטל מלאכה ששוה דינר והחזיר אבידה ששוה מאה לא יאמר לו תן לי דינר שהפסדתי אלא נותן לו שכרו כפועל בטל שביטל מאותה מלאכה ^צ שהיה עוסק בה.

הגה: יש מפרשים כפועל בטל היינו כפי מה שרוצה להתבטל ולהתעסק בהשבתה, כגון היה עוסק במלאכה שמקבלים עליה ד' דינרים ואם היה בטל לגמרי נוטל דינר ולהתעסק בשמירה נוטל שני דינרים צריך ליתן לו ב' דינרים ^ק אע"פ שמגיע לו רק דינר בשכר ההשבה.

הגה: ואם שכר ההשבה יותר מכדי מלאכתו א"צ ליתן לו אלא כדי שכר

ס. אבל רצה בין הכרמים גם בכרם גוי חייב להחזיר משום אבידת גופה, שם בגמ'. סמ"ע ס"ק ח'.

ע. מברייתא בב"מ כ"ח ע"ב. וכתב הסמ"ע בס"ק ד' שמה שנוהגין להכריז בין אשרי ובא לציון לא שפיר עושים להפסיק בניהם, אלא יכריז קודם אשרי, ויותר טוב להכריז אחרי התפילה.

פ. ממשנה ב"מ ל' ע"ב ובגמ' ל"א ע"ב, ורמב"ם פי"ב מגזילה הלכה ד'.

צ. ר"ל שיהיה יושב בטל לגמרי, וכמו פועל בטל דאיזהו נשך ותוס' בב"מ שם דס"ח ע"א ד"ה ונותן. לגבי ריבית בשני שותפין ביור"ד סי' קע"ז. ולפ"ז אינו נוטל שכר על ההשבה כלל, אלא כמה היה רוצה פועל זה ליבטל ממלאכתו שהיה עוסק בה ולישב בטל לגמרי, אבל הטור והיא סברת הי"א ברמ"א ס"ל כיון שמצוות השבת אבידה אינה מוטלת על הפועל שהרי עוסק במלאכתו צריכים לשלם לו ג"כ שכר ההשבה. סמ"ע ס"ק ב'.

ק. והש"ך בס"ק א' דחה פירוש זה והסכים להלכה כדעת מר"ן.

מלאכתו ר.

הגה: מה שמותר לקחת שכר השבת אבידה היינו שאין הבעלים שם ועשה מעצמו והשיב, אבל אם הבעלים היו שם ולא התנה הוא הפסיד עצמו ואין לו אלא כפועל בטל לגמרי ש ולא מה שהיה נוטל בטורה בהשבה.

א ב. התנה עם הבעלים או בפני בי"ד שיטול מה שיפסיד ממלאכתו והרשוהו **ת** הרי זה נוטל **א** מה שהפסיד.

הגה: וחייב הוא להשיב **ב** שהרי רוצים לשלם לו דמי הפסדו, והם מחוייבים ליתן לו כל מה שפסקו אפי' פסקו יותר מן הראוי **ג**.

א ג. אין שם בעלים ולא בי"ד, שלו קודם **ד** ואינו חייב להפסיק ולהפסיד ממלאכתו.

ר. כיון שאין לפועל הפסד, אף שיש לו טירחא מהשבה יותר מעסק במלאכתו שע"ז מצווה ועומד לקיים מצוות השבת אבידה ואסור לו ליטול שכר עליה. סמ"ע ס"ק ג'.

ש. ומה שבסי' רס"ד סעיף ג' מבואר להיפך דפסק בירד מעצמו והציל של חבירו והניח שלו שנוטל שכר על השבת חמור חבירו, ואינו נוטל שכר הפסד חמורו, שם הטעם כיון שמן הדין לא היה לו לזה ליטול שום דבר כלל, כיון שבעל האבידה היה שם ולא התנה עמו דבר שאז בעל האבידה יכול לומר לו אם לא היתה משתדל אתה להציל אני הייתי יורד ומציל, אלא שחז"ל אמדו דעת הבריות שמסתמא ניחא לבעל האבידה שכל מי שיקדים ויציל ממונו יתנו לו שכר, וכיון שזה מאומד דעת אין נותנים לו אלא המעט, וכאן מיירי ששכר הפסד הביטול הוא המועט או שוה לשכר ההשבה, ובסימן רס"ד ששם נשטף חמורו ושכר הפסידו הוא יותר משכר ההשבה ומשום כך נותנים לו הפחות. שם סמ"ע ס"ק ד'.

ת. כי לא נוח לו להיות פועל בטל שצריך הוא לפרנס בני ביתו ולטרוח ולקבל שכר הרבה. סמ"ע ס"ק ה'.

א. פירוש הרשות בידו ליטול וחייב שכנגדו ליתן לו, ואין בו עבירה שמקבל שכר ההשבה, שלא חייבה אותו תורה במקום שיש לו הפסד וכיון שגילה זה דעתו דלא ניחא ליה להיות בטל ולקבל שכר בטלה. סמ"ע ס"ק ו'.

ב. עיין בסי' רס"ז סעיף ה' בהגה"ה.

ג. היינו כל דמי מלאכתו, אבל יותר מדמי מלאכתו אין משלם לו שבזה יכול לומר משטה אני הייתי כך כמו בסי' רס"ד סעיף ו'-ז'.

ד. ולא דומה לסימן רס"ד סעיף ג' ברמ"א שאם אין הבעלים שם הוי כאילו התנה דשאני כאן כיון שלבסוף לא יאמינו לו כיון שכל אדם בודאי ניחא ליה במנוחה, משום כך נתנו לו רשות לעסוק במלאכתו ולהניח ההשבה, משא"כ שם בסי' רס"ד שהכל יודעים שנוח לו לאדם להציל את שלו יותר משל חבירו וע"כ הוי כאילו התנה. סמ"ע ס"ק ח'.

עין משפט מ.

ח"מ סימן רפא סעיף א

עיון לעיל עין משפט ה